

**SKUPINA DRŽAVNIH SVETNIKOV
(prvopodpisani Miloš Pohole)**

Ljubljana, 31. januar 2014

DRŽAVNI SVET REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	31-01-2014	
Šifra:	612-02/13-21	
Povezava:		
EPA:	1547-VI	EU:
Sign. zn.:		
Kratice:		

**DRŽAVNI SVET REPUBLIKE SLOVENIJE
Mitja Bervar, predsednik**

ZAHTEVA ZA SKLIC IZREDNE SEJE DRŽAVNEGA SVETA

IN

PREDLOG Z OBRAZLOŽITVIJO ZA SPREJEM ODLOŽILNEGA VETA

Podpisani državni svetniki na podlagi 53. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 – UPB1, 94/07 - Odl. US: U-I-322/05-10, 95/09 – Odl. US: U-I-248/08-15, 95/11 – Odl. US: U-I167/10-7, in 21/13 – ZFDO-F) in 32. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) zahtevamo sklic izredne seje Državnega sveta z naslednjo točko dnevnega reda:

1. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA-A), EPA 1547-VI.

Zakon je Državni zbor sprejel na 21. redni seji, dne 28. 1. 2014.

Podpisi so priloženi.

K PREDLOGU 1. TOČKE DNEVNEGA REDA - Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA-A), EPA 1547-VI.

I. RAZLOGI ZA SKLIC IZREDNE SEJE DRŽAVNEGA SVETA IN OBRAZLOŽITEV ODLOŽILNEGA VETA:

S predlogom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA-A) (EPA 1547-VI), ki ga je Državni zbor sprejel na 21. redni seji dne 28. 1. 2014, se med drugim rešuje, žal na prikrit način, tudi izjemno pomembno vprašanje dostopnosti arhivskega gradiva v javnih arhivih, nastalega pred konstituiranjem Skupščine RS 17. maja 1990, ki se nanaša med drugim tudi na delovanje nekdanje tajne politične policije Udbe (kasneje Službe Državne varnosti).

1.

Predlagatelji sklica izredne seje Državnega sveta uvodoma poudarjamo, da je Komisija Državnega sveta za kulturo, šolstvo in šport na svoji 11. seji dne 18.12.2013 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA-A) in predlog zakona sicer podprla. V razpravi na seji komisije je bilo sicer ugotovljeno, da je javno arhivsko gradivo v javnih arhivih, nastalo pred konstituiranjem Skupščine RS 17. maja 1990, dostopno brez omejitev, razen glede osebnih podatkov.

Skozi zakonodajni postopek v Državnem zboru so se odprli številni pomisleki glede dela predloga ZVDAGA-A, ki ureja vprašanje dostopa do javnega arhivskega gradiva v javnih arhivih, nastalega pred konstituiranjem Skupščine RS 17. maja 1990 (65. člen ZVDAGA oziroma 27. člen ZVDAGA-A). Na omenjeno vprašanje je bilo opozorjeno že v okviru javne predstavitve mnenj o noveli ZVDAGA-A, ki je potekala v Državnem zboru v sredo dne 11.12.2013. Izpostavljeno je bilo vprašanje, ali se vlada s prepričevitvijo dostopa do nekaterih arhivskih gradiv (npr. arhivsko gradivo nekdanje tajne politične policije Udbe, kasneje SDV) postavlja nad človekove pravice in temeljne svoboščine ter nad pravno državo, in ali ni s prepričevanjem dostopa do arhivskih gradiv kršena tudi osnovna pravica do informiranosti ter do objektivne zgodovinske resnice.

Predlagatelji sklica izredne seje Državnega sveta menimo, da takšno omejevanje oziroma preprečevanje dostopa do arhivskih gradiv predstavlja kulturni genocid nad slovenskim narodom, ki skoraj v popolnosti onemogoča razkrivanje konstruktov nekdanje tajne politične policije (SDV) in rehabilitacijo žrtve, vključno z iskanjem grobov pomorjenih.

2.

Predlagatelji sklica izredne seje Državnega sveta poudarjamo, da se z ZVDAGA-A ureja pravna podlaga dostopa do arhivskega gradiva nekdanje tajne politične policije Udbe (kasneje SDV) na način, ki ne sledi Resoluciji o evropski zavesti in totalitarizmu, ki jo je 2. aprila 2009 sprejel Evropski parlament. Resolucija o evropski zavesti in totalitarizmu poziva vse države članice, naj si resnično prizadevajo za odprtje arhivov, tudi arhivov nekdanjih notranjih varnostnih služb, tajne politične policije in obveščevalnih služb.

V ZVDAGA-A je sicer sprejeta rešitev, da se za posamezen dokument, ki vsebuje podatke, ki jih varuje rok nedostopnosti, in podatke, do katerih ni bilo mogoče dostopati, za dostop pripravi anonimizirana kopija dokumenta, na kateri so podatki, ki jih varujejo roki nedostopnosti prekriti tako, da neposreden ali posreden vpogled ni omogočen.

Ne glede na to, pa predlagatelji sklica izredne seje Državnega sveta menimo, da takšna rešitev nesorazmerno omejuje dostop do arhivskih gradiv nekdanje tajne politične policije Udbe (kasneje SDV). Menimo, da se želi s tem predlogom v okviru zaščite nacionalnih interesov in varnosti prikriti kriminalna delovanja nekdanje tajne politične policije Udbe (kasneje SDV). Za nekdanjo tajno politično policijo Udbo (kasneje SDV) je Vrhovno sodišče Republike Slovenije (št. lps 187/98 z dne 23. maja 2002) ugotovilo, da je sistemsko in s politično – ideološkimi cilji kršila človekove pravice in svoboščine. Tako iz prej omenjene sodbe Vrhovnega sodišča RS nedvoumno izhaja, da je nekdanja tajna politična policija Udba (kasneje SDV) med drugim »sama organizirala razne kriminalne aktivnosti, jih načrtno izzivala ... V ta namen je tudi falsificirala, fabricirala ali podtikala obremenilne dokaze. Žrtve takšne aktivnosti, praviloma politični nasprotniki ali drugače misleči, v takratnem režimu praviloma niso imeli možnosti razkritja konstruktov Udbe in rehalibitacije.« Torej, Vrhovno sodišče RS je v omenjeni sodbi opredelilo Udbo (kasneje SDV) kot kriminalno organizacijo totalitarnega režima, ki je za preganjanje drugače mislečih uporabljala vsa sredstva. Posebej pa izpostavljamo, da se je Vrhovno sodišče RS odločilo, da je objavljanje arhivskih gradiv nekdanje tajne politične policije Udbe (kasneje SDV) v javnem interesu.

3.

Predlagatelji sklica izredne seje Državnega zbora menimo, da bi bilo primerneje, da bi bilo arhivsko gradivo, ki je nastalo pred konstituiranjem Skupščine Republike Slovenije 17. maja 1990, katero se nanaša na nekdanje družbenopolitične organizacije (npr. Zveza komunistov Slovenije, Socialistična zveza delovnega ljudstva, Zveza sindikatov Slovenije, Zveza socialistične mladine Slovenije, Zveza združenj borcev NOV Slovenije, Zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije), organe notranjih zadev (npr. policija), pravosodne organe (npr. sodišča, tožilstva, zapori) in obveščevalno varnostne službe, vključno z osebnimi dosjeji žrtev in sodelavcev nekdanje Udbe (kasneje SDV), dostopno brez omejitev. S tem bi se dejansko sledilo vsebini Resolucije o evropski zavesti in totalitarizmu, ki jo je 2. aprila 2009 sprejel Evropski parlament. Resolucija o evropski zavesti in totalitarizmu poziva vse države članice, naj si resnično prizadevajo za odprtje arhivov, tudi arhivov nekdanjih notranjih varnostnih služb, tajne policije in obveščevalnih služb. Predlagatelji sklica izredne seje Državnega sveta smo skozi zakonodajno obravnavo novele ZVDAGA-A opazili, da poskuša vladajoča koalicija žal ponovno zaobiti pozive Evropskega parlamenta in na prikrit način doseči zaprtje arhivskega gradiva nekdanje tajne politične policije Udbe (kasneje Službe državne varnosti). Menimo, da bi se s polnim odprtjem dostopa do arhivskega gradiva razkrila kriminalna dejanja nekdanje tajne politične policije Udbe (kasneje SDV), za katero je, kot že rečeno, Vrhovno sodišče RS ugotovilo, da je sistemsko in s politično – ideološkimi cilji kršila človekove pravice in svoboščine. S tem bi se posledično tudi rehabilitirale žrtve, vključno z iskanjem grobov pomorjenih. Zaprtje dostopa do arhivskega gradiva pa predstavlja dejanje kulturnega genocida nad slovenskim narodom, pri čemer je mišljeno prikrivanje kriminalnih dejanj nekdanje tajne politične policije Udbe (kasneje SDV), ki je za preganjanje drugače mislečih uporabljala vsa sredstva. S svojimi dejanji je posegala tudi v ustavno pravico, nedotakljivost človekovega življenja. Pravica do življenja je najvišja vrednota, ki je vtkana v samo središče ustavnega reda Republike Slovenije. Evropska konvencija o človekovih pravicah jo umešča v okvir pravic in svoboščin, in sicer v 2. člen: »Pravica do življenja: Pravica vsakogar do življenja je zavarovana z zakonom. Nikomur ne sme biti življenje namerno odvzeto, razen ob izvršitvi sodbe, s katero je sodišče koga spoznalo za krivega za kaznivo dejanje, za katero je z zakonom predpisana smrtna kazen. Kot kršitev tega člena se ne šteje odvzem življenja, če je posledica uporabe nujno potrebne sile: pri obrambi katerekoli osebe pred nezakonitim nasiljem; pri zakonitem odvzemu prostosti ali pri preprečitvi bega osebi, ki ji je zakonito odvzeta prostost; pri zakonitem dejanju, ki ima namen zadušiti upor ali vstajo.«

Ob tem poudarjamo, da je v zvezi z zgoraj navedenim potreben dejanski vrednostni prelom z nekdanjim totalitarnim režimom, in to ne samo na deklarativni ravni. Obenem velja izpostaviti tudi pravico do človekovega dostojanstva, ki je tudi v samem središču ustavnega reda Republike Slovenije. S

sprejetjem osamosvojitvenih dokumentov ni prišlo samo do prekinitve državnopravne povezave med Republiko Slovenijo in SFRJ, temveč je šlo za prelom s temeljnim vrednostnim konceptom ustavne ureditve. Drugače kot nekdanja SFRJ je Republika Slovenije država, katere ustavna ureditev izhaja iz načela spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Človekovo dostojanstvo je temeljna vrednota, ki prežema ves pravni red in ima zato tudi objektivni pomen pri delovanju oblasti v konkretnih postopkih kot tudi pri sprejemanju predpisov (odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-109/10).

4.

Zaradi vsega navedenega, še posebej pa zaradi neustrezne rešitve, s katero se neutemeljeno omejuje dostop do javnega arhivskega gradiva, nastalega pred konstituiranjem Skupščine Republike Slovenije 17. maja 1990, ki se navezuje na delovanje nekdanje tajne politične policije Udbe (kasneje SDV), za katero je Vrhovno sodišče Republike Slovenije (št. Ips 187/98 z dne 23. maja 2002) ugotovilo, da je sistemsko in s politično – ideološkimi cilji kršila človekove pravice in svoboščine, ki predstavlja dejanje kulturnega genocida nad slovenskim narodom, Državnemu svetu Republike Slovenije predlagamo, da odloča o odložilnem vetu.

II.

PREDLOG SKLEPA PRI 1. TOČKI DNEVNEGA REDA

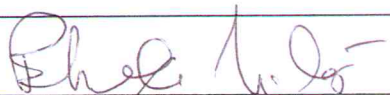

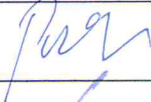
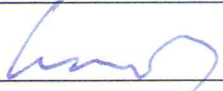

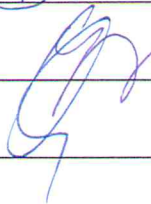
Predlagamo, da Državni svet sprejme naslednji predlog sklepa:

Državni svet Republike Slovenije je na izredni seji, ob obravnavi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA-A) (EPA 1547-VI), ki ga je Državni zbor sprejel na 21. redni seji dne 28. 1. 2014, sprejel

ZAHTEVO

da Državni zbor ponovno odloča o Zakonu spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA-A) (EPA 1547-VI).

PODPISI DRŽAVNIH SVETNIKOV

ŠT.	IME IN PRIIMEK	PODPIS
1.	MILOŠ POHOLE	
2.	BRANKO ŠUMENJAK	
3.	DUŠAN STRNAD	
4.	JANKO POŽEŽNIK	
5.	Minko Kozelj	
6.	BOJAN KEKEL	
7.	FRANJO GOLOB	
8.	MILAN OŽBILIC	
9.		
10.		

